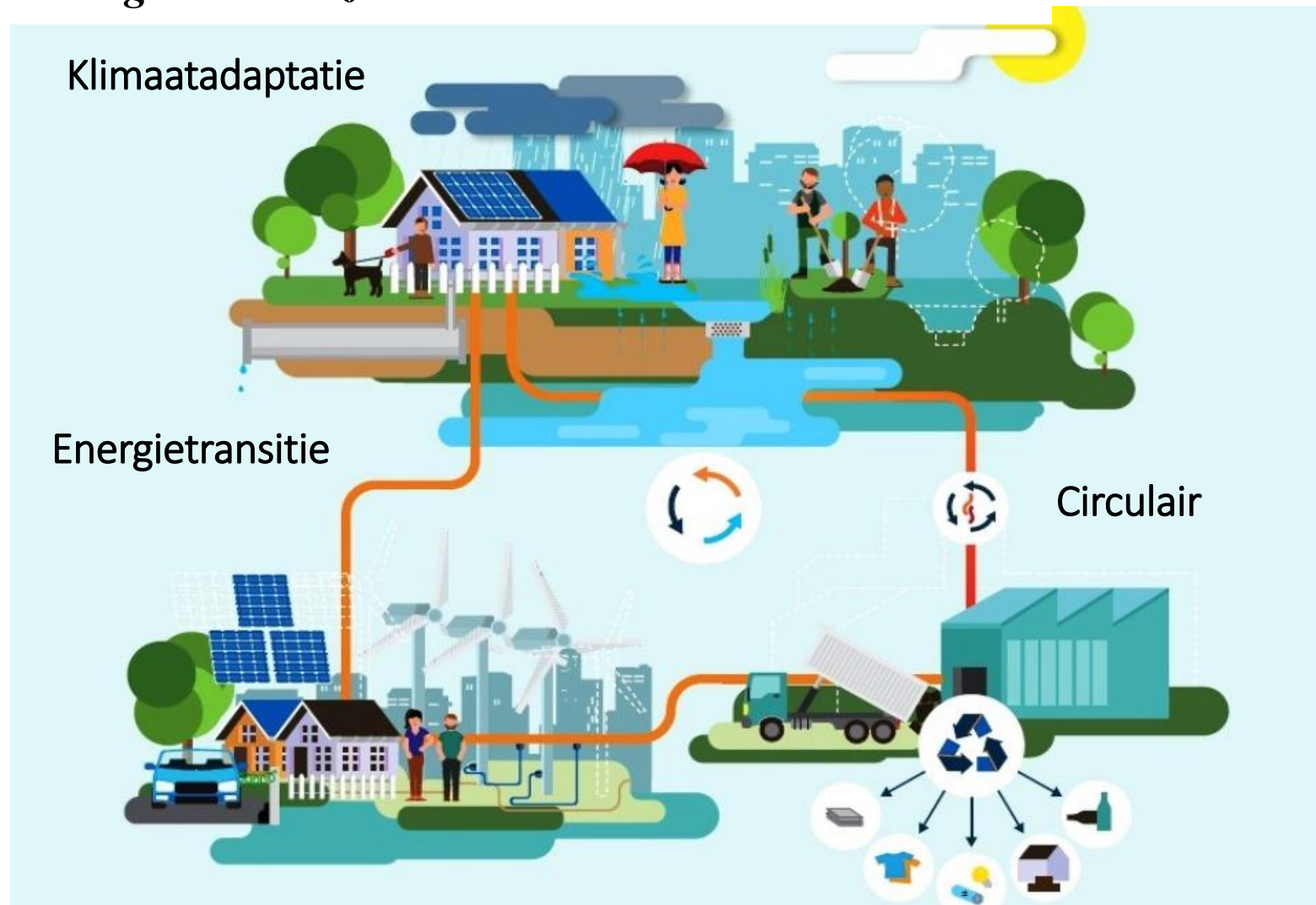

To do lijst Duurzaamheid /Programmaplan Duurzaamheid 2020

“Aan de slag met Duurzaamheid”

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 De kaders van het programmaplan Duurzaamheid	3
2. De stip op de horizon: onze ambitie	5
2.1 De energietransitie	5
2.2 Klimaatadaptatie	6
2.3 Circulaire economie	6
2.4 Acceptatie van veranderingen	7
2.5 Strategische doelen	7
2.6 SMART-doelen	7
3. Programma- inspanningen en programma-activiteiten	9
3.1 Inspanningen en activiteiten met hoge prioriteit	11
3.2 Invulling voorbeeldrol gemeente	14
3.3 Wensen voor middellange termijn	15
4. Netwerk	16
5. Middelen	16
6. Monitoring	17
7. De aanpak	17

1. Inleiding

Voor u ligt het programmaplan Duurzaamheid 2020. Hierin beschrijven we onze ambitie, doelen (zover geformuleerd), inspanningen/ activiteiten, het netwerk en middelen. Het programmaplan is tot stand gekomen op basis van diverse beleidsdocumenten, themabijeenkomst met de raad en diverse gesprekken met samenwerkingspartners. Het thema Duurzaamheid is volop in ontwikkeling, wat met zich meebrengt dat de beleidsmatige en financiële doorvertaling van ontwikkelingen gefaseerd plaatsvindt. Per jaar vindt monitoring plaats en wordt bezien met welke inspanningen/activiteiten we aan de gang gaan om dichterbij het bereiken van de doelen te komen. Het programmaplan wordt jaarlijks geactualiseerd en op basis daarvan wordt de betrokkenheid van partners en inwoners bij het programmaplan (dan wel de activiteiten in het programmaplan) verder geïntensiveerd. Waar partijen nu nog zijn geraadpleegd werken we komend jaar toe naar intensievere vormen van samenwerking.

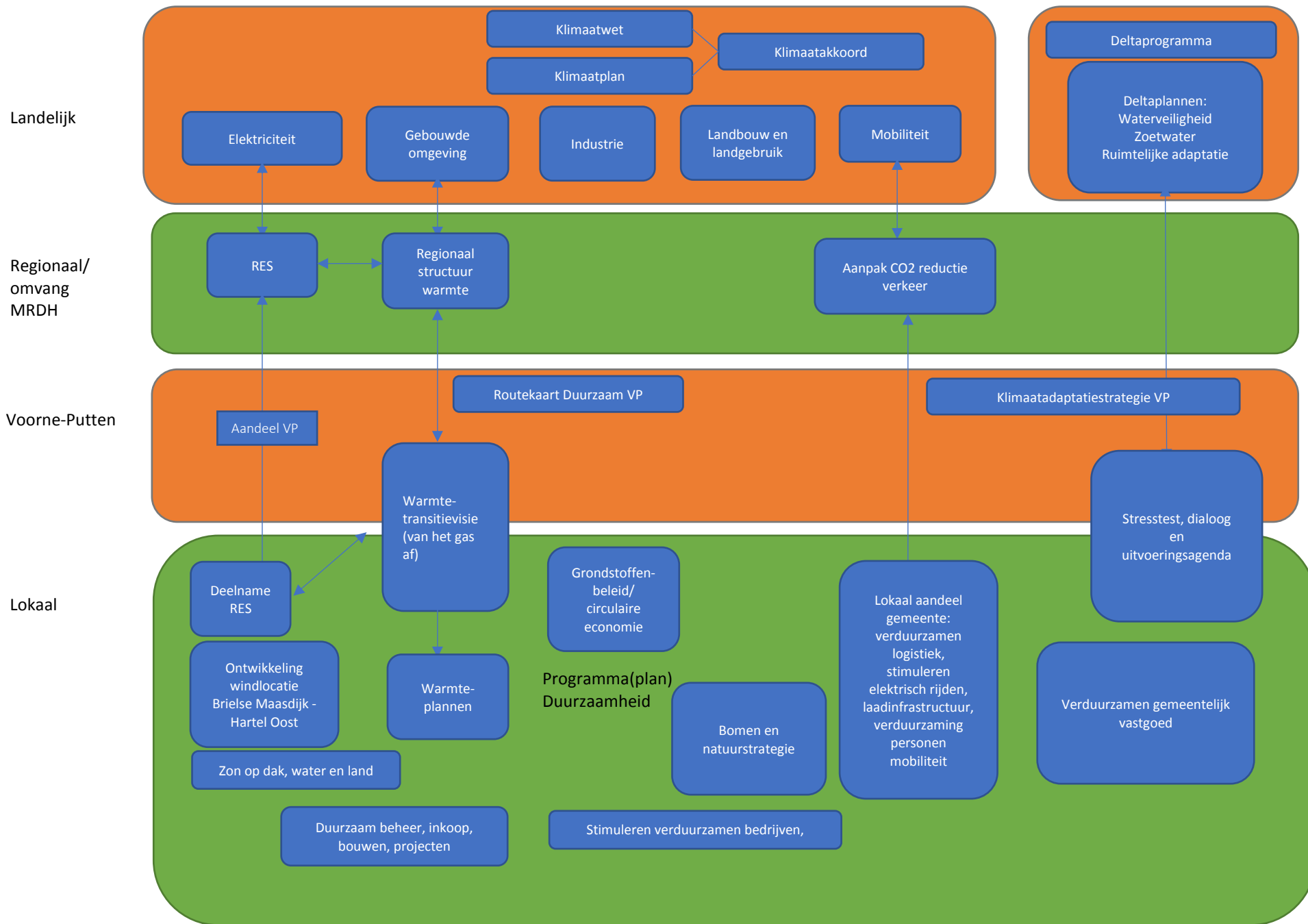
1.1. De kaders van het programmaplan Duurzaamheid

In 2015 volgde uit de internationale klimaatconferentie in Parijs het 'Akkoord van Parijs' dat door 195 landen is ondertekend. Ook Nederland ondertekende dat akkoord en stemde er daarmee mee in om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, met een duidelijk streven naar 1,5 graden Celsius. Elk land moet eigen, nationale maatregelen nemen om de wereldwijd afgesproken doelen te behalen. In Nederland doen we dat door met elkaar (overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen) het nationale Klimaatakkoord te sluiten. Op 28 jun 2019 is het nationale Klimaatakkoord gepresenteerd. De hoofdfocus van het Klimaatakkoord is dat de uitstoot van CO₂ in 2030 met 49% moet zijn verminderd, en op de lange termijn met minimaal 95% (in 2050) door over te stappen op een duurzame energievoorziening. Daarnaast wordt er aandacht geschonken aan maatregelen richting een circulaire economie en klimaatadaptief handelen. De gemeenten op Voorne-Putten hebben een regionale vertaling gemaakt van de wereldwijde klimaatdoelstellingen. Dit heeft geresulteerd in de Routekaart Duurzaam Voorne-Putten 2040, die op 31 januari 2018 door de gemeenteraad is vastgesteld. Hierin is de ambitie voor Voorne-Putten op het gebied van energietransitie en circulaire economie voor de lange termijn vertaald naar doelstellingen voor 2021, 2030 en 2040 en is een aantal activiteiten opgenomen om deze doelstellingen te realiseren. Daarnaast is in juli 2018 de Klimaatadaptatiestrategie Voorne-Putten vastgesteld, een gezamenlijke aanpak vanuit de gemeenten op Voorne-Putten en het Waterschap Hollandse Delta.

Van Internationale akkoorden en regionale nota's naar een lokaal programmaplan Duurzaamheid

De opgave Duurzaamheid is omvangrijk en complex, niet alleen op internationaal, landelijk en regionaal niveau, maar ook op lokaal niveau. Duurzaamheid zal in veel beleidsvelden en projecten een leidend (ontwerp)principe worden. Nog breder dan nu zal de hele gemeentelijke organisatie, partners, medeoverheden en inwoners bij het verduurzamen van de gemeente worden betrokken en een nadrukkelijke rol hierin krijgen. Dit vraagt serieuze investeringen van eenieder. In Nissewaard wordt de opgave middels programmasturing opgepakt. Het Klimaatakkoord van Parijs, de nationale Klimaatwet en het nationale Energieakkoord en Klimaatakkoord, het Deltaprogramma, de routekaart Duurzaam Voorne Putten 2040, de klimaatadaptatiestrategie Voorne-Putten dienen als vertrekpunt voor het lokaal programmaplan Duurzaamheid.

Hieronder is schematisch de samenhang tussen de diverse documenten en de activiteiten van het programma Duurzaamheid weergegeven. Tevens is aangegeven op welk schaalniveau de documenten/ activiteiten zich bevinden. Dit overzicht is niet uitputtend.

2. De stip op de horizon: onze ambitie

De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan razendsnel waardoor flexibiliteit is vereist. De richting is helder: een duurzame toekomst. Maar wat is nu eigenlijk een duurzame toekomst? *'Duurzaamheid is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen*, aldus de definitie van de VN-commissie Brundtland uit 1987. Het draait hierbij om constant een goede balans te houden tussen de drie P's: People (mensen), Planet (planeet/milieu) en Profit/Prosperity (opbrengt/welvaart).

Duurzaamheid gaat om meer dan alleen het terugdringen van CO₂-uitstoot of het minimaliseren van het restafval. Het gaat om bewustwording en het besef dat een duurzame manier van leven en ondernemen, tegenwoordig een zeer haalbare en zelfs rendabele toekomst is. Als gemeente nemen we dan ook onze verantwoordelijkheid. Duurzaamheid zal in veel beleidsvelden en projecten een leidend principe worden. Nog breder dan nu zal de hele gemeentelijke organisatie, diverse partijen en inwoners bij het verduurzamen van de gemeente zijn betrokken. Onze ambitie kan als volgt worden geformuleerd:

Nissewaard is in 2050 energieneutraal, circulair en bestand tegen de veranderingen in het klimaat.

Dit betekent dat we in Nissewaard in 2050 volledig zijn overgeschakeld op CO₂-vrije duurzame energiebronnen, we zorgvuldig omgaan met grondstoffen, we bestand zijn tegen de veranderingen in het klimaat en dat deze veranderingen in de samenleving breed geaccepteerd zijn.

Met deze ambitie sluiten we qua onderwerpen aan op de indeling die is gemaakt op Voorne-Putten, in de provincie en waterschappen: energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Duurzame inzet van mensen is geen onderdeel van de ambitie en het programma Duurzaamheid.

2.1. De energietransitie

De energietransitie is de overgang van het gebruik van fossiele brandstoffen (o.a. aardolie, aardgas, steenkolen) om in onze energiebehoefte te voorzien naar volledig hernieuwbare (duurzame) energiebronnen, zoals zonne- en windenergie. Bij het gebruik van fossiele brandstoffen komen broeikasgassen (o.a. CO₂) vrij die zorgen voor opwarming van de aarde. Dit heeft grote gevolgen: schade aan ecosystemen, het poolijs verdwijnt, de zeespiegel stijgt, koraalriffen verbleken en hevige droogte veroorzaken honger. Om onherstelbare grootschalige schade door klimaatverandering te voorkomen is een snelle overschakeling op duurzame energiebronnen noodzakelijk. Naast klimaatverandering zijn er ook andere aanleidingen voor omschakeling naar een ander energiesysteem, zoals de economische kansen die duurzame bronnen bieden, de eindigheid van fossiele brandstoffen en de onafhankelijkheid van totalitaire buitenlandse regimes. Nissewaard is in 2050 energieneutraal. Dit vraagt het fors inzetten op energiebesparing en het stimuleren en realiseren van het opwekken van duurzame hernieuwbare energie.

2.2. Klimaatadaptatie

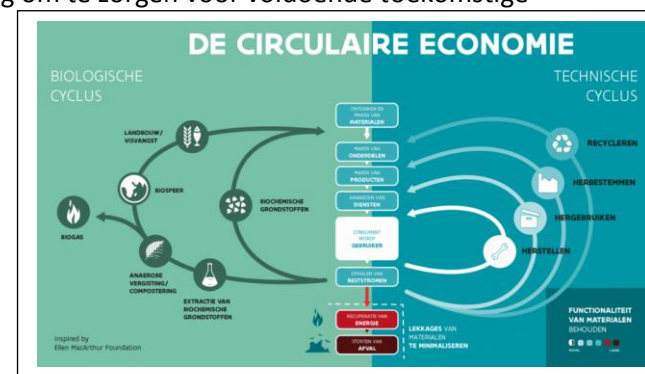
Hoewel we de opwarming van de aarde zoveel mogelijk willen voorkomen, is het klimaat nu al in hoog tempo aan het veranderen en heeft dit mondiaal, maar ook in Nissewaard nu al consequenties voor onze leefomgeving. Klimaatverandering zorgt voor nieuwe uitdagingen door

de toenemende impact op onze leefomgeving, natuur, bebouwde omgeving, waterhuishouding, infrastructuur, economie en veiligheid. De trends zijn deels voorspelbaar, maar de extremen (zoals langdurige droogte, hoge temperaturen, stijging zeespiegel en hoosbuien) niet. De gemeente Nissewaard is in 2050 voorbereid op deze veranderingen in het klimaat. Dat vergt zowel lange termijnplanning als flexibiliteit om mee te bewegen met veranderende omstandigheden, oftewel 'adaptief beleid en handelen'. De maatregelen die daarbij horen zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid voldoende waterberging in de gemeente, zoveel mogelijk water wordt in de wijken vastgehouden voordat het wordt afgevoerd, meer groen in de bebouwde omgeving, lichtere bouwmaterialen, andere gewassen, klimaatbestendige architectuur en aandacht voor kwetsbare groepen en voorzieningen. Op die manier zorgen we ervoor dat Nissewaard een fijne plek blijft om te werken, wonen en recreëren, ook als de omstandigheden in de fysieke leefomgeving veranderen

2.3. Circulaire economie

Klimaatverandering en groeiende schaarste van grondstoffen dwingen ons om maatregelen te nemen die niet alleen gericht zijn op energiegebruik, CO₂-uitstoot en klimaatadaptatie, maar ook op duurzame economische groei en innovatie. Dit is nodig om te zorgen voor voldoende toekomstige werkgelegenheid en economische groei. We stimuleren daarom Nissewaardse bedrijven en inwoners om hun handelen te transformeren van lineair naar circulair en daarmee volop mee te doen en te profiteren van de nieuwe 'groene' economie. In de circulaire economie van 2050 is de hoeveelheid restafval nihil en kringlopen zijn gesloten door afval te zien als grondstof. Dit vereist een andere manier van kijken naar producten en productketens, waarbij het aan de voorkant beperken van het gebruik grondstoffen van belang zal zijn. Er is maximaal ingezet op afvalpreventie door stimulering van anders consumeren en/of 'consuminderen'. Circulair is het nieuwe normaal; we gebruiken nauwelijks tot geen nieuwe primaire grondstoffen (mineraal, fossiel, metalen) meer. Door een levendige deeeconomie in buurten en wijken is er meer sociale cohesie, een betere leefomgeving en meer kapitaalcracht bij inwoners.

2.4. Acceptatie van de veranderingen

De impact van de duurzaamheidstransitie wordt steeds concreter. Zonnepanelen verschijnen steeds meer op daken, het gasfornuis kan het huis verlaten en steeds meer mensen rijden elektrisch. Doordat het steeds concreter wordt nemen zowel de voorstanders als de tegenstanders van de veranderingen toe. Technologie verandert Nissewaard niet, maar de bereidheid van de maatschappij om die technieken te gebruiken wel. Hiermee is de transitie meer dan een afweging tussen economische kosten en duurzaamheidsbaten. Maatschappelijke acceptatie voegt een menselijke dimensie toe aan deze afweging. Om in 2050 te zorgen voor brede acceptatie is informeren, stimuleren en regelgeving essentieel.

2.5. Strategische doelen (ER-doelen)

Het Klimaatakkoord van Parijs, de nationale Klimaatwet en het nationale Energieakkoord en Klimaatakkoord, het Deltaprogramma, de routekaart Duurzaam Voorne Putten 2040, de klimaatadaptatiestrategie Voorne-Putten zijn het uitgangspunt voor de Nissewaardse doelen op het gebied van Duurzaamheid. De Duurzaamheidsagenda Nissewaard 'visie op duurzaam in Nissewaard 2015-2020' is inmiddels achterhaald en derhalve niet als uitgangspunt meegenomen. Op 19 maart 2019 heeft het college de volgende strategische doelen (voor eind 2021/begin 2022) vastgesteld:

Eind 2021/begin 2022 is Nissewaard meER overgeschakeld op CO₂-vrije duurzame energiebronnen (meER energieneutraal)

Eind 2021/begin 2022 is Nissewaard betER bestand tegen verandering van het klimaat (meER klimaatadaptief)

Eind 2021/begin 2022 is Nissewaard zorgvuldiger in het omgaan met grondstoffen (meER circulair)

Eind 2021/begin 2022 zijn de veranderingen meER geaccepteerd in de samenleving

2.6. SMART-doelen

Het ontleden van de strategische doelen in SMART-doelen is een belangrijk hulpmiddel binnen de programma-aanpak om goed overzicht te houden over het gehele complex van doelen in het programma en is de grondslag voor het besturen van het programma. De afgelopen drie à vier maanden is op basis van diverse documenten verkend welke SMART-doelen reeds zijn geformuleerd, actueel zijn en vastgesteld door college en raad. Verder is bij mede-overheden en het eigen team onderzoek en statistiek nagegaan hoe en of de ER-doelen kunnen worden ontleed in SMART-doelen. Ook is verkend of er indicatoren gekozen kunnen worden die zich lenen voor een nulmeting en verdere monitoring van de voortgang.

Uit deze verkenning is naar voren gekomen dat er aantal SMART-doelen op het gebied van energiebesparing, energie opwek en huishoudelijk afval reeds is geformuleerd en vastgesteld in de Routekaart Duurzaam Voorne-Putten en het grondstoffenbeleid Nissewaard. De doelen op het gebied van energiebesparing en energie opwek zijn geactualiseerd. Op basis van het klimaatakkoord kan een SMART-doel geformuleerd worden voor meer bomen en natuur. Ook is uit de verkenning naar voren gekomen dat het meten en monitoren van SMART-doelen op het gebied van circulariteit en klimaatadaptatie volop in ontwikkeling is. Om hier tot SMART-doelen en indicatoren te komen is meer tijd nodig en gaan we komend jaar mee aan de slag.

Voor ER-doel “Eind 2021/begin 2022 zijn de veranderingen meER geaccepteerd in de samenleving” was het op basis van beschikbare indicatoren in de Nissewaard peiling mogelijk om een SMART-doel te formuleren.

Strategisch doelen	SMART-doelen	Indicator	Bronnen
MeER energieneutraal eind 2021/ begin 2022	Eind 2021/ begin 2022 wordt 4,5 % minder energie verbruikt ten opzichte van 2015. Dit levert een CO ₂ vermindering op van 15.555 ton	Energieverbruik 2015 = 4399 TJ; CO ₂ -uitstoot 2015 = 362.800 ton; Cijfers lopen 2 jaar achter. Dit betekent dat in 2019 de cijfers van 2017 beschikbaar zijn.	Routekaart Duurzaam Voorne- Putten en klimaatmonitor
	Eind 2021/ begin 2022 wordt 14 % (560 TJ) meer duurzame energie opgewekt ten opzichte van 2015. Dit levert een CO ₂ vermindering op van 32908 ton	Energieverbruik 2015 = 4399 TJ; CO ₂ -uitstoot 2015 = 362.800 ton; Verwachte Energievraag 2050 = 2864 TJ	Routekaart Duurzaam Voorne- Putten en klimaatmonitor
MeER klimaatadaptief eind 2021/ begin 2022	Eind 2021/ begin 2022 is 2% meer groen, bomen (kwaliteit) en water toegevoegd/ hersteld/ versterkt ten opzichte van 2019. Bij voorkeur ter vervanging in de verharde omgeving.	Vegetatie 2019: 0- meting Q4 2019 Aantal bomen (kwaliteit) 2019: 30.000 Aantal groene daken 2020: 0-meting Oppervlakte groen/verstening in tuinen: 0-meting 2020	Atlas natuurlijk kapitaal RIVM Green adapt Cijfers van de afdeling beheer
MeER circulair eind 2021/ begin 2022	Eind 2021/begin 2022 is de hoeveelheid huishoudelijk restafval gedaald naar 200 kilogram per inwoner en wordt minimaal 75% van het overige afval op de juiste manier aangeboden	Huishoudelijk restafval 2015: 357 kg Huishoudelijk restafval 2019: 213 kg	Afvalmonitor, Rijkswaterstaat, Grondstoffenbeleid Nissewaard
MeER geaccepteerd eind 2021/ begin 2022	Eind 2021/begin 2022 zijn er 2% meer inwoners bereid in de eigen omgeving maatregelen te treffen op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie ten opzichte van 2018.	Bereidheid 2018: 70%	Nissewaard peiling Internetpanel

3. Programma-inspanningen en programma-activiteiten

Op de volgende bladzijde is een zogenoemd Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) opgenomen. Hierin zijn de inspanningen opgenomen waar we als gemeente in 2020 mee aan de slag gaan om de ambitie en doelen dichterbij te brengen (groene blokjes). Ook zijn onze wensen waar we voor de middellange termijn mee aan de slag willen in beeld gebracht (oranje blokjes). Tevens kan uit het DIN afgeleid worden hoe inspanningen samenhangen met de doelen op duurzaamheid. Met het in beeld brengen van onze wensen voor de middellange termijn en de inspanningen waar we op de korte termijn mee aan de slag gaan, hebben we getracht focus aan te brengen in de opgave Duurzaamheid.

Op de bladzijde na de Doelen-Inspanningen-Netwerken hebben we daar waar mogelijk de inspanningen uitgesplitst in activiteiten en geven we per inspanning de op te leveren resultaten aan. De inspanningen/activiteiten zijn in drie categorieën onderverdeeld:

1. Inspanningen/activiteiten met een hoge prioriteit

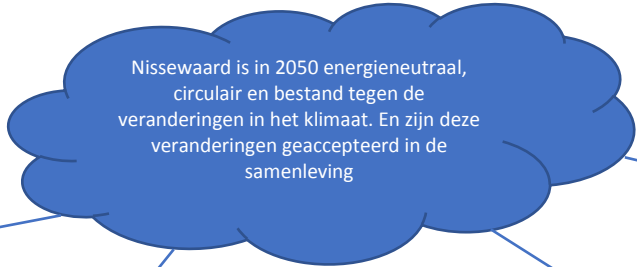
Deze inspanningen verschillen in omvang en complexiteit. De inspanningen Warmtetransitievisie, Stresstest en risicodialog Klimaatadaptatie, ontwikkeling windenergie in Nissewaard en Regionale Energiestrategie Rotterdam – Den Haag vragen het overgrote deel van de beschikbare uren van het programmateam. Deze inspanningen hebben grotendeels de hoogste prioriteit vanwege dwingendheid vanuit het klimaatakkoord, het verwachte positieve effect van de inspanningen/activiteiten op het behalen van de duurzaamheidsdoelen (deels i.r.t. kosten) en de eventuele bijdrage aan het creëren van draagvlak/ acceptatie van de opgave Duurzaamheid.

2. Inspanningen/activiteiten als voorbeeldrol van de gemeente

3. Inspanningen/activiteiten (wensen) waar we voor de middellange termijn mee aan de slag willen

DOELEN-INSPANNINGEN-NETWERK DUURZAAMHEID

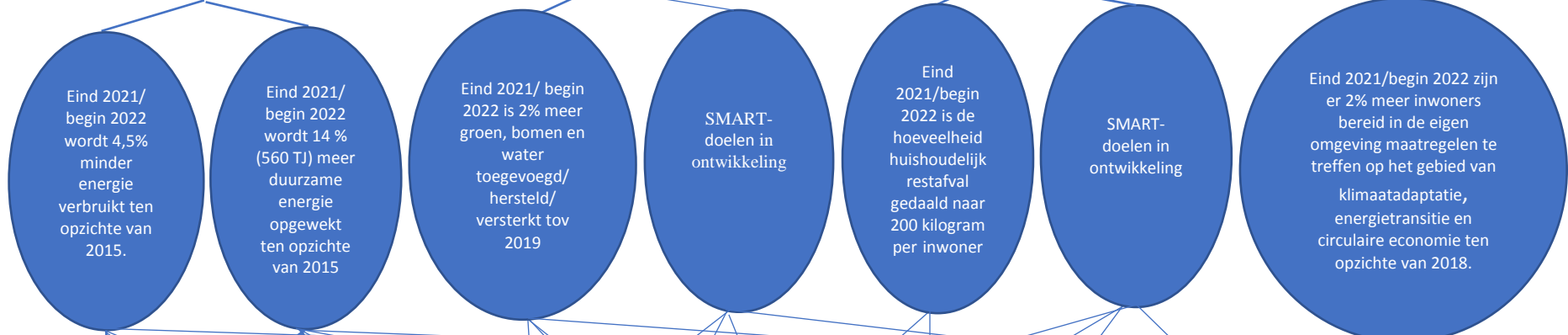
Ambitie

Strategische doelen (ER-doelen)

SMART doelen

Inspanningen

■ Inspanningen waar we in 2020 mee aan de slag gaan

■ Wensen voor de middellange termijn

3.1 Inspanningen en activiteiten met hoge prioriteit

Inspanningen	Activiteiten	Programmabaten/ resultaten
Warmtetransitie	Opstellen Warmtetransitievisie (gericht op strategiebegaling)	- Warmtetransitievisie in Q2 2020 - 23 warmteplannen worden gefaseerd opgeleverd en uitgevoerd vanaf Q1 2021 - In 2050 alle wijken aardgas vrij zijn
	Opstellen warmteplannen (gericht op realisatie)	
Stresstest en Risicodialoog (klimaatadaptatie)	Uitvoeren stresstest (gericht op inzicht)	- Rapportage stresstest Q4 2019 - Er is een integraal beeld van waar Nissewaard kwetsbaar is voor veranderingen in het klimaat - Er zijn maatregelen uitgewerkt om drie kwetsbaarheden op het gebied van klimaatadaptatie te verbeteren t.o.v. 2019. - Uitvoeringsagenda Q4 2020
	Lokale en regionale risicodialogen (gericht op inzicht en strategiebegaling)	
	Uitvoeren lokale (en regionale) maatregelen (gericht op realisatie)	
Ontwikkeling windlocatie Brielse Maasdijk - Hartel Oost	Regisseren project Ontwikkeling windlocatie Brielse Maasdijk - Hartel Oost (nakomen inspanningsverplichting)	- 18 MW windenergie Q4 2023
Deelname RES: formuleren en bepalen van Nissewaardse aandeel in de Regionale Energiestrategie Rotterdam-Den-Haag.	Opstellen Regionaal Uitvoeringsprogramma Energie (gericht op strategiebegaling)	- Concept-RES 1 juni 2020 - RES 1.0 1 maart 2021
	Van Energiestrategie naar RES (gericht op strategiebegaling)	
Bewoners en verhuurders stimuleren om hun woningen te verduurzamen	Duurzaamheid verankeren in prestatieafspraken met woningbouwcorporaties (gericht op realisatie)	- Plan Q4 2019 - Uitvoering plan 2020 - Verduurzaming is opgenomen in de prestatieafspraken van 2021
	Opstellen en uitvoeren plan Stimulering verduurzamingen woningen (gericht op realisatie)	
Laadinfrastructuur <i>Inspanning hangt samen met stimuleren elektrisch vervoer</i>	Bepalen toekomstige laadstrategie (gericht op strategiebegaling)	- Opdrachtformulering Q42019 - Toekomstige laadstrategie Q4 2020
	Uitvoeren laadstrategie (gericht op realisatie)	

Inspanningen	Activiteiten	Programmabaten
Duurzaam beheer, inkoop, bouwen (beleidsuitgangspunten)	Oppakken kansrijke pilot duurzaamheid in werkwijze (gericht op inzicht en realisatie)	- Uitgangspunten duurzaamheid Q4 2020 - Input voor een nieuwe integrale werkwijze ten aanzien van het meenemen van duurzaamheid in ruimtelijke ontwikkelingen Q4 2020 - Tenminste 1 kansrijke pilot om duurzaamheid binnen interne organisatie te verankeren wordt uitgevoerd
	Opstellen beleidsuitgangspunten en input geven voor integrale werkwijze (gericht op strategiebepaling)	
(Faciliteren van initiatieven) zon op dak, water en land	Onderzoek en realisatie zonnepanelen sporthal Maaswijk door VPE (gericht op inzicht en realisatie)	- Realisatie zonnepanelen sporthal Maaswijk Q 1 2020 - Opdrachtformulering leidraad zon Q1 2020 - Uitgangspunten zonnevelden Q4 2020
	Opstellen leidraad zon (gericht op strategiebepaling)	
	Faciliteren initiatieven (gericht op realisatie) Bv. Initiatief Evides (zon op water)	
Grondstoffenbeleid (breed)/ circulaire economie <i>Inspanning hangt samen met duurzaam beheer, inkoop en bouwen</i>	Opstellen grondstoffenbeleid/ circulaire economie (gericht op strategiebepaling)	- Startnotitie Q4 2019 - Grondstoffenbeleid breed/ beleid circulaire economie Q4 2020
Faciliteren en stimuleren verduurzamen bedrijven	Samen met ondernemers een duurzaamheidsplan maken en uitvoeren voor de bedrijventerreinen (gericht op strategiebepaling en realisatie)	- Duurzaamheidsplan Q2 2020 - 1 workshop per jaar, 10 bedrijven per workshop - Deelname pilot Duurzaam bezorgen - Gezamenlijk plan ondernemers/gemeenten over door ontwikkelen duurzaamheidskring
	Doorontwikkelen Duurzaamheidskring (gericht op inzicht)	
	Faciliteren van workshops circulaire bedrijfsvoering (gericht op inzicht)	
	Participatie in pilot Duurzaam bezorgen in Spijkenisse	

Inspanningen	Activiteiten	Programmabaten
Bewustwordingscampagne & communicatie	Opzetten en uitvoeren bewustwordingscampagne (gericht op bewustwording) Hierbij wordt gedacht aan de volgende activiteiten: - Het organiseren van de dag/week van de duurzaamheid - Het organiseren van een energiebesparingswedstrijd voor inwoners/ bedrijven/ verenigingen - Uitvoeren project operatie steenbreek (stoeptegels eruit; groen erin) - Organiseren van de duurzame huizenroute - Bloemzaad voor biodiversiteit uitreiken bij eerste paal nieuwbouwprojecten - Etc.	Bewustwordingsplan 2020 Q42019 Communicatiestrategie Q4 2019 Bewustwording – communicatie vanaf 1-1-2020 doorlopend
	Communicatie en participatieplan/ activiteiten (gericht op draagvlak)	
Onderzoek mogelijkheden subsidies en revolverend fonds	Onderzoek naar financiële middelen en opzetten van fondsen/ groene leningen Mogelijkheden verkennen voor het geven van subsidies voor sedumdaken en regentonnen (gericht op inzicht)	Resultaat: - Notitie mogelijkheden revolverend fonds Q2 2020 - Overzicht subsidiestromen (doorlopend geactualiseerd)

3.2 Invulling voorbeeldrol gemeente

Inspanning	Activiteit	Programmabaten
Doorontwikkeling milieuhuis	Opstellen visie van milieuhuis (gericht op strategie bepaling) Visie hoe het milieuhuis in de toekomst eruitziet en een bijdrage levert aan de inhoudelijke opgave van Duurzaamheid	In 2020 worden afspraken in de gemeente gemaakt over de bijdrage van deze activiteiten aan de ambitie en doelen van het programma, informatiedeling, planning en samenwerking
	Activiteitenplan milieuhuis (gericht op inzicht) Milieuhuis/programmamateam gaan in gesprek hoe het milieuhuis een bijdrage kan leveren aan de duurzaamheidsambitie en doelstellingen.	
Duurzaam beheer	Ledverlichting toepassen in de openbare ruimte (gericht op realisatie)	
	Verder invoeren van het omgekeerd inzamelen van afval (gericht op realisatie)	
Verduurzaming (gemeentelijk) vastgoed	Uitvoeren verduurzamingsplan van 23 accommodatie (gericht op realisatie)	
	Opstellen verduurzamingsplan overige accommodaties (gericht op realisatie)	
	Ondersteunen en adviseren verenigingen bij het verduurzamen van hun accommodaties (gericht op inzicht)	
	Verduurzamen onderwijshuisvesting nieuwbouw BENG/ENG (gericht op realisatie)	
	Uitvoeren plan verduurzaming van de sportterreinverlichting (gericht op realisatie)	
Verduurzaming parkeergarages	Opstellen rapport over de mogelijkheden tot uitbreiding van laadpunten in parkeergarage (gericht op strategie bepaling)	
Vergroening	Het realiseren van Tiny Forest in samenwerking met bijvoorbeeld het recreatieschap (gericht op realisatie)	
	De aanleg van groene schoolpleinen actief ondersteunen (gericht op realisatie)	

3.3. Wensen voor de middellange termijn (gemiddeld tot lage prioriteit)

Inspanning	Activiteit	Programmabaten
Verduurzaming personenmobiliteit	Opdrachtverkenning (gericht op strategiebepaling) In samenwerking met partijen wordt verkend wat het vraagstuk inhoudt en wat ervoor nodig is aan middelen en capaciteit om dit vraagstuk te realiseren. De verkenning omvat oa. wat is er voor nodig om 50% CO2 van zakelijke mobiliteit in 2030 te reduceren. In 2022 is in de wet vastgelegd dat werkgevers met meer dan 100 werknemers dit moeten realiseren.	Opdrachtverkenning
Stimuleren elektrisch rijden	Opdrachtverkenning (gericht op strategiebepaling) De verkenning omvat oa. bedrijven met een verduurzaamd wagenpark voordeel gunnen bij aanbesteding; zero-emissie inkoop eigen wagenpark, doelgroepenvervoer, grond, wegen en waterbouwopdrachten, pilot's auto-delen.	Opdrachtverkenning
Verduurzaming logistiek	Verkenning van het logistieke vraagstuk in centrum Spijkenisse	Opdrachtverkenning
Vergroening: Meer bomen, bos en natuur Compensatiebeginsel: "boom eruit, boom terug"	Opstellen bomen en natuurstrategie (gericht op inzicht en strategiebepaling) Op basis van landelijke ontwikkelingen - vanuit VNG wordt een bossenstrategie ontwikkeld. En Staatsbosbeheer neemt initiatief tot het ontwikkelen van klimaatbossen van ten minste 25 ha in Nederland – wordt bekeken i.s.m. stakeholders wat er wenselijk en haalbaar is ten aanzien van het toevoegen/herstellen/ versterken van bomen, groen en water in Nissewaard. Hierbij is de kwaliteit van bomen, groen en water het uitgangspunt.	Bomen en natuurstrategie Uitkomsten onderzoek
	Onderzoek naar welke rol de kinderboerderij kan vervullen in klimaatadaptatie en biodiversiteit (gericht op inzicht)	
(nog meer) Faciliteren initiatieven zon	Bijvoorbeeld: zonnepanelen rondom begraafplaatsen en zonnepanelen op schooldaken	De haalbaarheid is getoetst, indien haalbaar zijn zonnepanelen gerealiseerd
Voedseltransitie	Proefschoor project agrariërs uitbreiden door meer supermarkten te laten deelnemen	Deelname proefschoor is vergroot
Verduurzamen bedrijven	Verkennen regionale ondersteuning voor bedrijven die worstelen met onrendabele top van loodsen en graag zonnepanelen willen	Regionale ondersteuning in beeld

4. Netwerk

Het netwerk van Duurzaamheid is groot. De partijen in dit netwerk zijn in meer of mindere mate betrokken bij een activiteit. Bij alle activiteiten wordt, voordat er gestart wordt, in beeld gebracht welke partijen moeten participeren en wordt het participatieniveau vastgelegd. Participatieniveaus zijn informeren, raadplegen, adviseren, co-creëren (samenwerken) en (mee)beslissen.

- *Extern:* Het externe netwerk van de opgave Duurzaamheid ziet er als volgt uit: gemeenten Voorne-Putten, gemeenten energieregio Rotterdam – Den Haag, woningbouwcorporaties, netbeheerder Stedin, Waterschap Hollandse Delta, Energiecoöperatie Voorne-Putten Energie, Havenbedrijf Rotterdam, Warmtebedrijf Rotterdam, Provincie Zuid-Holland, (rest)warmteleveranciers, Woonwijzerwinkel, Agrarische commissie, ondernemers, ondernemersverenigingen, besturen Bedrijfsinvesteringszones, drinkwaterbedrijf Evides, Schoolbesturen, LTO, DCMR, Staatsbosbeheer, recreatieschap VP, HVC, het Zuid Hollands Landschap, Natuur en Milieufederatie, Reinis, MRDH en Engie. Dit overzicht is niet uitputtend.
- *Intern:* Naast het externe netwerk, wordt ook samengewerkt met interne afdelingen/teams waaronder stadsbeheer, accommodaties, projecten, team samenleving, team inkoop en de diverse programmateams.

5. Middelen

De opgave Duurzaamheid is omvangrijk en volop in ontwikkeling. Dit brengt met zich mee dat beleidsmatige en financiële doorvertaling gefaseerd plaatsvindt. Dit vraagt vanaf 2020 structurele en incidentele middelen. In de begroting is structureel 200.000 euro toegevoegd aan het bestaande duurzaamheidsbudget. Van het bestaande duurzaamheidsbudget wordt ca 20.000 euro besteed aan milieu. De begroting voor de uitvoering van het programma in 2020 ziet er als volgt uit:

Inspanning	2020
Bewoners en verhuurders stimuleren om hun woningen te verduurzamen	50.000 euro (S)
Faciliteren en stimuleren verduurzamen bedrijven en terreinen	30.000 euro (S)
Communicatie, participatie, bewustwordingscampagne en faciliteren programma	200.000 euro (S)
Nota circulariteit/grondstoffenbeleid	15.000 euro (I)
Ontwikkeling Windlocatie Hartel-Oost	285.146 euro (krediet)

Daarnaast hebben we voor een aantal inspanningen incidentele subsidies aangevraagd of regionale middelen aangewend:

Inspanning	2020
Faciliteren en stimuleren verduurzamen bedrijven en terreinen	12.500 euro Rijksbijdrage
Warmtetransitievisie Voorne-Putten (VP)	160.000 euro VP-begroting
Stresstest en risicodialoog Voorne-Putten (VP)	150.000 euro rijksbijdrage 20.000 euro VP-begroting
Regionale energiestrategie/ samenwerking Voorne-Putten	200.000 euro VP-begroting

Voor een aantal inspanningen en activiteiten uit het programmaplan zijn geen (incidentele) middelen beschikbaar. Hiervoor moet nog nader gespecificeerd worden welke (financiële) middelen dan wel randvoorwaarden noodzakelijk zijn om deze activiteiten uit te voeren en welke middelen vanuit rijk en andere overheden/ subsidiestromen beschikbaar komen. We gaan actief op zoek naar deze middelen en subsidiestromen. Daar waar mogelijk worden de kosten meegenomen bij de integrale afweging van de perspectiefnota 2021.

6. Monitoring

Het is belangrijk te weten of het programma Duurzaamheid op koers ligt en de (tussen)doelen en de ambities in 2050 worden gehaald. Elk jaar wordt daarom een programmarapportage voor de raad opgesteld waarin voortgangsinformatie is opgenomen over de programmadoelstellingen, inspanningen, programmabaten/resultaten en eventuele bijsturingsmaatregelen of bijsturingsvoorstel voor de doelstellingen (effectmonitoring).

7. De aanpak

De opgave Duurzaamheid wordt middels programmasturing opgepakt. Bij programmasturing gaat het om ambities te verwezenlijken en doelen te bereiken. Het is een werkwijze waarbij doelgericht aandacht, energie en middelen worden ingezet. Deze vertalen zich naar inspanningen die bijdragen aan de gekozen doelen. Daarnaast is het een werkwijze waarmee op actieve samenwerking met partners en burgers wordt gestuurd. Het programma Duurzaamheid wordt aangestuurd door een programmamanager en wordt daarbij ondersteund door een programmateam.

Vanaf 2020 gaan we toewerken naar intensievere vormen van participatie voor het programma Duurzaamheid en de inspanningen van het programma. Om die reden wordt regelmatig bijeenkomsten georganiseerd over de totale opgave Duurzaamheid om de samenwerking met externe partijen verder vorm te geven en gezamenlijk doelen en inspanningen te bepalen en te realiseren.